

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนธีรภานุภัณฑ์บ้านไผ่ จังหวัดลำพูน โดยมีสาระสำคัญตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการสอนเพศศึกษา
2. ทักษะชีวิต
3. จิตวิทยาวัยรุ่น
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
5. การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับการสอนเพศศึกษา

ความหมายของเพศศึกษา

เพศศึกษา มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Sex Education ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

จันทร์วิภา คิลกสัมพันธ์ (2548: 10) กล่าวว่า เพศศึกษาหมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จะช่วยให้บุคคลมีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศในทุกๆด้านตั้งแต่การเจริญเติบโต โครงสร้างและหน้าที่ของระบบสืบพันธุ์ พัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ พฤติกรรมระหว่างเพศและมนุษยสัมพันธ์อันดีงาม อันจะทำให้บุคคลเกิดความรู้ความเข้าใจทัศนคติและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินชีวิต

องค์การแพช (2547 : 9) กล่าวว่า เพศศึกษา เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศ (Sexuality) ที่ครอบคลุมพัฒนาการทาง ร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระและการดูแลสุขภาพอนามัย

ทัศนคติ ค่านิยม สัมพันธภาพพฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อวิถีชีวิตทางเพศ เป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรับผิดชอบและสมดุล

สุชาติ โสມประยูรและคณะ (2547: 170) กล่าวว่าเพศศึกษามีความหมายอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปที่ควรให้เด็กได้ศึกษาเล่าเรียนภายในขอบเขตที่เหมาะสมของแต่ละวัย โดยการศึกษาปัญหาชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศและพฤติกรรมทางเพศในด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดความรับผิดชอบและความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพศ
2. กระบวนการที่ก่อให้เกิดประสบการณ์อันเป็นผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ดีเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งทางด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศได้
3. การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและปรับตัวทางเพศได้อย่างที่ตนเองพอใจและสังคมยอมรับได้

ความหมายที่ 1 เน้น content หรือ Sex Information (ความรู้เรื่องเพศ) ความหมายที่ 2 เน้น Process หรือ Sex Education (การเรียนรู้การสอนเรื่องเพศหรือเพศศึกษา) ส่วนที่ 3 เน้น ภาพรวมของการจัดโปรแกรมเพศศึกษาในโรงเรียน (School Sex Education Program)

อมรวิรัช นาคทรพร และคณะ (2549: 25) กล่าวว่า เพศศึกษา หมายถึง การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติเรื่องเพศของมนุษย์ การเข้าใจอารมณ์ทางเพศและการรู้จักดูแลอารมณ์ทางเพศตนเองอย่างเหมาะสม การมีทัศนคติที่ดีต่อเพศตรงข้าม และเห็นความสำคัญของการมีความรักเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดี การรู้จักให้เกียรติเพศตรงข้ามและมองเห็นผลเสียของการมีเพศสัมพันธ์อย่างไม่รับผิดชอบ

อัญชลี อยู่พรหม (2543: 23) กล่าวว่า เพศศึกษา หมายถึง การเรียนรู้บทบาทของชายหญิงและการอยู่ร่วมกันของชายหญิงในทุกช่วงของพัฒนาการ โดยต้องตอบสนองความต้องการ ซึ่งหลักสูตรเพศศึกษาควรตอบสนองความต้องการของเด็ก สิ่งที่เด็กเรียนรู้ในโรงเรียน สังคม และหรือน่าจะเรียนรู้

จึงสรุปได้ว่า เพศศึกษา หมายถึง กระบวนการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักเรียนในเรื่องเพศเกี่ยวกับทางด้านกายวิภาค และสรีรวิทยาของร่างกาย สุขภาพจิต พัฒนาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ การอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้บทบาทระหว่างชาย หญิง และด้านสังคมวิทยา เกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับบุคคล ตลอดจนการประพฤติตนตามเกณฑ์ และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อนำไปผสมผสานกับการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษา

องค์การแพธ (2547: 9) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาดังนี้

1. เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบในทางลบอันเนื่องมาจากพฤติกรรมทางเพศ เช่น การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ การติดเชื้อเอชไอวี และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
 2. เพื่อสร้างเสริมคุณภาพของความสัมพันธ์ทั้งระหว่างเพศ เพื่อน คู่รัก ครอบครัว บนพื้นฐานของการเคารพและให้เกียรติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น
 3. พัฒนาความสามารถในการคิด การตัดสินใจ และการสื่อสารที่จะช่วยดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทันความต้องการของตนเอง สามารถหาทางออกกับแรงกดดันหรือสิ่งชักจูงใจทั้งจากเพื่อนและสิ่งแวดล้อมได้อย่างผู้รู้คิด สามารถรับผิดชอบและมีความสุขกับสิ่งที่ตัวเองเลือก
- สุชาติ โสมประยูร และคณะ (2547: 181-182) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสอนเพศศึกษามีดังนี้

1. เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติ หรือค่านิยม และแนวความคิดที่ดีงามต่อเพศศึกษาให้เด็กจะเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในการตัดสินใจได้อย่างฉลาด
2. เพื่อเป็นการสร้างเสริมลักษณะนิสัยและความประพฤติทางเพศ รวมทั้งความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการกระทำต่างๆ เหล่านั้นทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม
3. เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องกระบวนการ ทางกายภาพและด้านสรีรวิทยา สภาพของจิตใจ ภาวะทางอารมณ์ ลักษณะทางสุขวิทยาและบทบาททางสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และชีวิตครอบครัว
4. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และรู้จักใช้คำศัพท์หรือประมวลคำต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ และสามารถจะนำไปใช้สื่อความหมายกับผู้อื่นในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
5. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน ในผลที่สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตนและการแสดงความประพฤติหรือพฤติกรรมทางเพศในลักษณะต่างๆ ของบุคคลว่าอาจเกิดผลลัพธ์ต่อบุคคลและสังคมได้ทั้งในทางดีและไม่ดี
6. เพื่อช่วยแก้ไขความเชื่อและความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งแนวความคิดหรืออิทธิพลอื่น ๆ ที่อาจจะนำมาซึ่งความวิตกกังวลและปมด้อยต่างๆ ให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป
7. เพื่อช่วยสร้างเสริมความสมบูรณ์ของจิตใจ และอารมณ์ทางเพศของนักเรียนให้เจริญงอกงาม และพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมโดยมุ่งที่บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เด็กเป็นสมาชิกที่พึงปรารถนายิ่งขึ้นของครอบครัว และเป็นบิดามารดาที่ดีในอนาคต

จันทร์วิภา คิลกัมพันธ์ (2548: 225) กล่าวว่า การสอนเพศศึกษาควรมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อันมีผลต่อความคิด สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ
2. เพื่อขจัดความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา การปรับตัว และการวางตัวให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศ
3. เพื่อเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม
4. เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์ทั้งสองเพศ และตระหนักถึงคุณค่าของการใช้มนุษย์สัมพันธ์ที่ถูกต้อง เพื่อการดำรงชีวิตที่ราบรื่นในสังคม
5. เพื่อให้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
6. เพื่อให้เกิดการคิดและการตัดสินใจที่ถูกต้องในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิต โดยยึดหลักของเหตุผลอย่างมีคุณธรรมและศีลธรรมจรรยา
7. เพื่อให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจและทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน ครอบครัว และสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การแพธ (2550: 13) กล่าวว่า การสร้างเยาวชนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จะนำไปสู่สุขภาพทางเพศ จุดมุ่งหมายของเพศศึกษาควรครอบคลุมถึงเรื่องต่อไปนี้

1. เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้านเกี่ยวกับการพัฒนาการทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ สุขภาพทางเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะส่วนบุคคล สังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อจัดโอกาสที่เปิดกว้างและปลอดภัยที่ผู้เรียนจะได้ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิด และประเมินทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เพื่อบ่มเพาะทัศนคติ สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของตน และมีความสัมพันธ์ได้กับทุกเพศอย่างรู้จักรับผิดชอบทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น
3. เพื่อพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การตัดสินใจ การบอกยืนยันทนความคิดเห็น การต่อรอง การสร้างสัมพันธภาพไมตรีที่ทุกฝ่ายพึงพอใจและการแก้ปัญหา รวมทั้งการหาความช่วยเหลือ
4. เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อทางเพศต่อตัวเองและผู้อื่นในทุกแง่ทุกมุม ไม่ว่าจะเป็น

การเลือกที่จะไม่มีเพศสัมพันธ์ หรือการมีเพศสัมพันธ์โดยมีการป้องกันโรคและการตั้งครรภ์ รวมถึงการคาดการณ์และจัดการกับแรงกดดันที่จะนำไปสู่เพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดจากความพร้อมและความยินยอมพร้อมใจ

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2545: 1) กล่าวว่า การสอนเพศศึกษา เป็นการปลูกฝังความเชื่อ เจตคติ ที่เหมาะสม อีกทั้งช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตให้กับบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวได้อย่างเป็นสุข

จึงสรุปได้ว่าการสอนเพศศึกษา เป็นการสอนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ การเจริญเติบโต และพัฒนาการทางเพศทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในเรื่องเพศ และเพศตรงข้าม ให้มีความตระหนัก และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางเพศอย่างมีเหตุผล มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ตลอดจนสามารถที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาทางเพศได้อย่างเหมาะสม และรู้จักที่จะสร้างเสริมชีวิตครอบครัวได้อย่างมีความสุข

เป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษา

เพื่อให้เด็กได้มีทักษะในการรู้จักดูแลร่างกาย หลีกเลี่ยงและป้องกันตัวจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีความรู้ความเข้าใจต่อเพศตรงข้ามและการมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามหรือเพศเดียวกันอย่างเหมาะสม การมีทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องรู้และเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองและผู้อื่น รู้ถึงผลกระทบของความสัมพันธ์และพฤติกรรมทางเพศทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ตลอดจนเคารพในศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นคน ไม่ว่าจะต่างเพศ หรือต่างวัย หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ มุ่งเน้นให้ “รู้จักตัว รักคน รู้ทันใจ ไวทันอารมณ์ เลี่ยงเสี่ยง ระวังภัยเซ็กส์” ตลอดจนการรู้จัก “วางตัวให้ถูกที่ มีสัมพันธภาพให้ถูกทาง มีจริยธรรมนำชีวิต และเห็นคุณค่าความเป็นคน” (อมรวิรัช นาคทรพรและคณะ, 2549 : 19)

ขอบเขตเนื้อหาการสอนเพศศึกษา

องค์การแพท (2547: 10 -11) กล่าวว่า ขอบเขตเนื้อหาการสอนเพศศึกษาควรครอบคลุมเกี่ยวกับเนื้อหาในด้านต่างๆดังนี้

พัฒนาการของมนุษย์ (Human Development) การเปลี่ยนแปลงทางสรีระเมื่อเข้าสู่วัยหนุ่ม-สาว พัฒนาการทางเพศ การสืบพันธุ์ ภาพลักษณ์ต่อร่างกาย (Body image) ตัวตนทางเพศ และรสนิยมทางเพศ (Sexual identity and orientation)

สัมพันธภาพ (Relationships) ในมิติของครอบครัว เพื่อน การคบเพื่อนต่างเพศ ความรัก การใช้ชีวิตคู่ การแต่งงาน การเป็นพ่อแม่

พฤติกรรมทางเพศ (Sexual Behavior) ที่พัฒนาไปตามช่วงชีวิต การเรียนรู้อารมณ์เพศ การจัดการอารมณ์เพศ การช่วยตัวเอง จินตนาการทางเพศ การแสดงออกทางเพศ การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ การตอบสนองทางเพศ การเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ

สุขภาพทางเพศ (Sexual Health) เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์จากความสัมพันธ์ทางเพศ เพศศึกษา ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย วิธีการคุมกำเนิด การทำแท้ง การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ การล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์

สังคมและวัฒนธรรม (Society Culture) วิธีการเรียนรู้และการแสดงออกในเรื่องเพศของบุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศทางสังคมและวัฒนธรรมเพศศึกษาจึงควรเปิดโลกทัศน์ให้เข้าใจบทบาททางเพศ เรื่องเพศในบริบทของสังคม วัฒนธรรม กฎหมาย ศิลปะและสื่อต่างๆ

ทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต (Personal Skills) เพราะความรู้และข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับเพศนั้นไม่พอเพียงที่จะช่วยให้เยาวชนสามารถรับมือกับเหตุการณ์และแรงกดดันต่างๆที่ประสบในชีวิตจริง เพศศึกษาควรนำไปสู่การพัฒนาให้เยาวชนเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตได้แก่

- การให้คุณค่ากับสิ่งต่างๆซึ่งระบบการให้คุณค่านี้เป็นตัวชี้นำพฤติกรรมเป้าหมายและการดำเนินชีวิตของเรา
- การสื่อสาร การรับฟัง การแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดที่สอดคล้องหรือแตกต่างกัน
- การตัดสินใจ การต่อรอง การทำความเข้าใจเพื่อบรรลุความตั้งใจหรือทางเลือกที่ตนสามารถรับผิดชอบได้
- การรักษาและยืนยันในความเป็นตัวของตัวเอง สามารถแสดงความรู้สึก ความต้องการของตนเองโดยเคารพในสิทธิของผู้อื่น
- การจัดการกับแรงกดดันจากเพื่อน สิ่งแวดล้อม และอคติทางเพศ
- การแสวงหาคำแนะนำความช่วยเหลือการจำแนกแยกแยะข้อมูลที่ถูกคัดลอกจากที่ไม่ถูกต้อง

เทย์เลอร์ พิชัยสนิธ (2539: 69-71) กล่าวว่า พฤติกรรมทางเพศเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพทั้งหมดของคนเรา เพศศึกษาจึงควรประกอบด้วยเรื่องราวต่างๆ ดังนี้

ด้านร่างกาย

- ลักษณะของอวัยวะเพศสืบพันธุ์ของทั้งสองเพศ การเจริญเติบโต และการทำหน้าที่ของอวัยวะนั้น รวมทั้งการให้กำเนิดและความสามารถในการคุมกำเนิดของมนุษย์

- การทำงานของระบบอื่นๆในร่างกายที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ เช่น ระบบฮอร์โมนระบบประสาทและระบบสมอง
- ความสัมพันธ์ระหว่างความนึกคิด และเจตคติของคนกับการแสดงออกทางเพศ
- สมอง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรม เกี่ยวกับการกระทำอย่างไร
- พัฒนาการทางเพศและเพศเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ
- พันธุกรรม

ด้านสังคม

- บทบาทหน้าที่ และความสามารถในครอบครัว ของสมาชิกครอบครัวรวมทั้ง เรื่องวิถีการอยู่ การเงิน มรดก ระเบียบวินัย และกฎหมายต่างๆ
- อิทธิพลของเพศต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆในสังคม
- การใช้เพศและจุดประสงค์ของเพศทั้งภายในและภายนอกการสมรส
- เพศและการเพิ่มประชากร
- ความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิง
- ปัญหาทางเพศที่เกิดจากมาตรฐานของสังคมลัทธิมนุษยชนและนโยบายการพัฒนา

พัฒนา

- สาเหตุและการรักษาความผิดปกติทางเพศ

ด้านอนามัย

- สุขภาพทั่วไปทั้งกายและใจเกี่ยวกับเพศอย่างไร
- พัฒนาการทางเพศ แรงขับทางเพศและพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การเล่นอวัยวะ และการอยากรู้ อยากเห็นทางเพศ
- ความสะอาด
- การปรับตัวอย่างไรกับการเป็นหนุ่มเป็นสาวเร็วหรือช้าเกินไป
- การอดกลั้นทางเพศ การผ่อนคลายแรงขับทางเพศ
- ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- การส่งเสริมการแสดงออกทางเพศอย่างเหมาะสมตามวัย ความสัมพันธ์ระหว่าง

คนในครอบครัวมีแบบฉบับอย่างไร

ด้านเจตคติและการปรับตัว

- การวางตัวก่อนสมรสโดยเฉพาะกับคู่ที่ออกเที่ยวด้วยกันเสมอ ๆ หรือเป็นคู่หมั้น
- การสังสรรค์ระหว่างเด็กหนุ่มสาว
- นิสัยและการปฏิบัติเกี่ยวกับเพศ

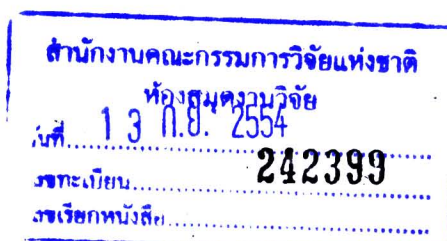
- การสร้างเจตคติที่ถูกต้องและเหมาะสม
- การเข้าใจในการแสดงออกและพฤติกรรมทางเพศที่เห็นในสังคม
- การสร้างค่านิยมและระบบคุณค่าในเรื่องต่างๆ ที่สังคมยอมรับเพื่อเป็น แนวทาง

และหลักในการดำรงชีวิตและตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มิใช่แค่เรื่องเกี่ยวกับเพศเท่านั้น

กระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา

อมรวิรัช นาคทรพรพ และคณะ (2549: 25) ได้กล่าวถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาดังนี้

- 1) เป็นการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาทั้งระบบ Whole school approach
- 2) การเน้นความรู้ ทักษะ และทักษะ โดยเฉพาะทักษะทางสังคม
- 3) ใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นกลุ่ม และกิจกรรมกลุ่ม เช่น การใช้บทบาทสมมติ การใช้การอภิปรายกลุ่มแบบเจาะจงประเด็น
- 4) เน้นทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ทั้งในแง่กระบวนการ และผลลัพธ์กับบุคคล หมายความว่ากระบวนการสอนเรื่องเพศศึกษาในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนที่ช่วยน้อง การเอารุ่นพี่มาพูดคุยให้น้องฟังว่าการขึ้นม.ปลายแล้ว การมีเพศสัมพันธ์ในวัยนี้เป็นอย่างไร บางครั้งเอาคนที่อยู่ในสถานการณ์ปัญหามาแล้วประสบการณ์หรือข้อคิดเตือนใจให้น้อง ๆ ฟัง
- 5) เน้นการประเมินผลแบบองค์รวมและหลากหลาย ใช้วิธีการประเมินหลายแบบ ใช้การประเมินตนเองและสะท้อนความคิด (Self reflection)
- 6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาที่จะมีประสิทธิภาพต้องมีข้อมูล ข่าวสารเปิดเผย เข้าใจได้
- 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาที่จะประสบความสำเร็จ ต้องมีกระบวนการฝึกอบรมครูอย่างต่อเนื่องจริงจังเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในเรื่องนี้
- 8) การสร้างความรู้ความเข้าใจในกับพ่อแม่ ควรให้ความรู้กับพ่อแม่ถึงวิธีการเลี้ยงดู ลูกวัยรุ่น การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การใช้จิตวิทยาในการดูแลลูก
- 9) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาควรเน้นเรื่องบทบาทและความเข้าใจระหว่างเพศ เน้นการเคารพบทบาทหญิง-ชาย การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การตระหนักในคุณค่าของแต่ละบุคคล ไปจนถึงการแสดงออกซึ่งความรักอย่างถูกต้องเหมาะสม

10) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาควรให้เด็กได้เข้าอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งมีไม่เฉพาะเด็กหญิงหรือชาย แต่หมายถึงความเข้าใจและความสามารถปรับตัวและให้การยอมรับกลุ่มรักเพศเดียวกัน (Homosexual)

สำหรับการสอนเพศศึกษาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียน ซึ่งอยู่ในระยะวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 12 -18 ปี ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน ร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา ดังนั้น การสอนนักเรียนในวัยนี้เพื่อให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในเรื่องการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ปัญหาในเรื่องเพศสัมพันธ์ แรงกดดันทางเพศ การลด ความกดดันทางเพศ การปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว การสร้างคุณค่า และเสน่ห์ในตัวเอง การปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวเพื่อน และการดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

ความหมายของทักษะชีวิต

มูลนิธิรักเด็ก (2543: 3) ได้กล่าวถึง ความหมาย ของทักษะชีวิตไว้ว่า ทักษะชีวิตคือ ความสามารถที่จะปรับและมีพฤติกรรมที่ดี ซึ่งทำให้แต่ละบุคคลสามารถที่จะจัดการกับความ ต้องการและอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข (2542: 1) ได้กล่าวถึง ความหมายของทักษะชีวิต (Life Skill) ไว้ว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวใน อนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคม เป็นต้น

เทพ สงวนกิตติพันธุ์ (2545: 7) ได้กล่าวถึง ความหมายของทักษะชีวิต (Life Skill) ไว้ว่า ทักษะชีวิต (Life Skill) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่จะช่วยให้ความเป็นอยู่หรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย สังคม และจิตใจของบุคคลให้สามารถ ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิต

สรุปได้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคล โดยใช้ความรู้ เจตคติ และทักษะ ในการปรับตัว จัดการกับความต้องการและอุปสรรค ต่าง ๆ ในชีวิตของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ชีวิตของบุคคลประสบความสำเร็จ

องค์ประกอบของทักษะชีวิต

มูลนิธิรักเด็ก (2543: 4-24) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบ ของทักษะชีวิตไว้ว่า ทักษะชีวิต ประกอบด้วยทักษะ 10 ทักษะได้แก่

1. ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง เป็นการรู้จักตนเอง บุคลิก จุดแข็งกับจุดอ่อนของตัวเอง และสิ่งที่เราต้องการกับสิ่งที่เราไม่ชอบมันเป็นส่วนสำคัญต่อการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะการตัดสินใจ ช่วยให้เราสามารถจัดการกับการตัดสินใจต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเป็นระบบ

3. ทักษะการแก้ปัญหา ช่วยให้เราสามารถจัดการกับปัญหาในชีวิตอย่างมีระบบ ปัญหา สำคัญๆ ที่ยังไม่ได้ถูกแก้ไขนั้นสามารถก่อให้เกิดความเครียดและส่งผลต่อสุขภาพร่างกายได้

4. ทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ ความสามารถที่จะวิเคราะห์ ข้อมูลและประสบการณ์ต่าง ๆ ในเชิงบวกได้

5. ทักษะการคิดแบบสร้างสรรค์ คือ การรวมเอาทักษะการตัดสินใจกับทักษะแก้ปัญหา เข้าไว้ด้วยกัน จึงจะช่วยให้เราสามารถสำรวจหาหนทางออกอื่น ๆ ที่เป็นไปได้ และมองเห็นถึง ผลลัพธ์ที่จะตามมาของทั้งการกระทำและความคิดของเรา

6. ทักษะการเอาใจใส่และเห็นใจผู้อื่น ช่วยให้เราเข้าใจและยอมรับผู้อื่นที่อาจจะมี ความแตกต่างกับเรา

7. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ หมายความว่า เราสามารถที่จะแสดงความรู้สึกร ะหว่างใจออกมาได้ ทั้งทางคำพูดและทางคำอื่น ๆ ที่เหมาะสมต่อสถานการณ์และ วัฒนธรรมของเรา

8. ทักษะการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ช่วยให้เรามีความสัมพันธ์ในทางที่ดีกับ ผู้คนรอบข้างที่เราสัมผัสด้วย

9. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ คือการตระหนักถึงอิทธิพลของอารมณ์ที่มีต่อพฤติกรรม และสามารถที่ตอบสนองต่ออารมณ์นั้นได้อย่างเหมาะสม

10. ทักษะการจัดการกับความเครียด คือ การตระหนักถึงที่มาของความเครียดใน ชีวิตประจำวันตระหนักว่ามันมีผลกระทบกับเราอย่างไร และปฏิบัติตนในทางที่จะช่วยควบคุม ระดับความเครียดของเรา

องค์การอนามัยโลก (อ้างใน กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข, 2542 : 1) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 องค์ประกอบจัดเป็น 5 กลุ่ม และสามารถจัดแบ่งตามพฤติกรรม การเรียนรู้ได้ 3 ด้าน ดังนี้

- ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์
- ด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตนและความเห็นใจผู้อื่น
- ด้านทักษะพิสัยมี 3 กลุ่ม ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและ

การแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

จากการกล่าวถึงการจัดองค์ประกอบของทักษะชีวิตจะเห็นว่าสามารถองค์ประกอบของทักษะชีวิตได้ถึง 10 องค์ประกอบและสามารถจัดแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ถึง 3 ด้านด้วยกัน ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัยเพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียนโดยเฉพาะในเรื่องเพศ

จิตวิทยาวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

สุชา จันทรเฒ (2541: 18) ได้ให้ความหมายดังนี้ วัยรุ่น หมายถึงวัยที่ย่างเข้าสู่ภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์ สามารถเป็นพ่อแม่คนได้ และเด็กหญิงจะเข้าสู่ภาวะเมื่ออายุ 13-15 ปี ในขณะที่เด็กชายเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นเมื่ออายุ 15 ปี

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539: 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ อันเป็นระยะที่จะต้องปรับพฤติกรรมวัยเด็กไปสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ที่สังคมนั้นยอมรับ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545: 329) ได้อธิบายความหมายของวัยรุ่นว่า เป็นช่วงระยะเวลาคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่ นับเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตและมีความแตกต่างจากวัยอื่นๆ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านของการพัฒนาการ

จากความหมายของวัยรุ่นที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่บุคคลพัฒนาจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และเป็นวัยที่ย่างเข้าสู่ภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์ เป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่

พัฒนาการของวัยรุ่น

พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน โครงสร้างและแบบแผนของร่างกายทุกๆ ส่วน การเปลี่ยนแปลงนี้จะพัฒนาไปเรื่อยๆ จากระยะหนึ่งไปสู่อีกระยะหนึ่งทำให้มีลักษณะและความสามารถใหม่ๆ เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้เจริญเติบโตตามลำดับ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การเจริญเติบโตที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางขนาด รูปร่าง สัดส่วน กระดูกและกล้ามเนื้อ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ(โสภา ขปิลมณีน, 2543 : 112)

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539: 11-12) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของวัยรุ่น โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการทางร่างกาย

พัฒนาการทางร่างกายในระยะนี้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อจากการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะของเด็กมาเป็นลักษณะของผู้ใหญ่ ซึ่งร่างกายจะเจริญเติบโตเร็วมาก ผลจากการที่ต่อมไร้ท่อต่างๆ ทำหน้าที่ผลิตฮอร์โมน ในการพัฒนาร่างกายของเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ แสดงลักษณะวุฒิภาวะทางเพศที่ชัดเจนทั้งหญิงและชาย โดยระยะนี้เรียกว่า วัยรุ่นหนุ่มสาว

2. พัฒนาการทางอารมณ์

วัยรุ่นจะมีอารมณ์ที่รุนแรงเต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง บางครั้งจึงมักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ใหญ่เสมอ การที่เกิดอารมณ์ง่ายและรุนแรงเช่นนี้ จึงเป็นเรื่องง่ายต่อการยุแหย่หรือชักนำให้เด็กเกิดความรู้สึกอยากลอง ทั้งในทางด้านที่ดีและในทางที่เลว ความคิดชั่ววูบของอารมณ์วัยรุ่น อาจเป็นสิ่งที่ทำให้เขาแสดงพฤติกรรมผิดออกมา ซึ่งอาจหมายถึงชีวิตและอนาคตของเขาเอง

3. พัฒนาการทางสติปัญญา

เนื่องจากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายต่างๆ มากมาย ทำให้วัยรุ่นมีพลังมาก มีความกระตือรือร้น และมีความสามารถต่างๆ เพิ่มขึ้น ทำให้วัยรุ่นรู้จักใช้ความคิดพิจารณาเหตุผลต่างๆ สามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น รู้จักพิจารณาและสังเกตว่าคนอื่นเขามีความรู้สึกต่อตนเองอย่างไร พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัยนี้เป็นไปอย่างรวดเร็วมาก และพัฒนาการจะเจริญถึงขีดสุดเมื่ออายุประมาณ 16 ปี และค่อยๆ ลดลงหลังอายุ 19-20 ปี

4. พัฒนาการด้านสังคม

วัยนี้ต้องการความเป็นอิสระ จะเห็นได้ว่า วัยรุ่นต้องการเป็นตัวของตัวเอง ชอบอยู่ลำพัง มีห้องอยู่เป็นสัดส่วน และมีของใช้ส่วนตัว วัยรุ่นพยายามที่จะหาเพื่อนอยู่ในรุ่นราวคราวเดียวกัน มีรสนิยมเหมือนกัน เพื่อจะได้เอาไว้อภิปรายหาสมาคมพูดคุยสังสรรค์กัน กลุ่มของเด็กวัยรุ่นนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความประพฤติ การแต่งกาย กริยาท่าทาง มีการพยายามเลียนแบบกันเพื่อให้เกิดเป็นสัญลักษณ์ประจำกลุ่มขึ้น แม้ว่าการกระทำบางอย่างนี้คนทำเพื่อความโก้เก๋ และเพื่อความสนใจต่อเพื่อนต่างเพศจะมีความกังวลใจและลำบากใจอย่างมาก ในการที่จะทำให้ตนเองสามารถเข้ากับเพื่อนต่างเพศได้ ความสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับเพื่อนต่างเพศนั้นมีทั้งในสภาพที่เป็นเพื่อนฝูงชอบพอกัน และในด้านความสัมพันธ์ในฐานะที่ร่วมชีวิตต่อไปในอนาคต

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

สุชา จันทรเฒ (2541: 72) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ถูกกระตุ้นโดยความสนใจในเรื่องเพศ ซึ่งเป็นผลมาจาก

1. การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว วัยรุ่นได้รับความรู้ในเรื่องเพศ มาจากครอบครัวในลักษณะไหนก็จะมีทัศนคติในลักษณะนั้น และส่งผลไปถึงการมีพฤติกรรมในเรื่องเพศ
2. การเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อค่านิยมและความเชื่อในเรื่องเพศของวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมากที่สุด คือ ต้องการให้สังคมยอมรับ เป็นวัยที่ต้องการความสนใจและความรักจากเพศตรงข้าม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งและเป็นพื้นฐานที่จะก้าวไปสู่ความต้องการทางเพศ สังคมและสภาพแวดล้อมกำหนดไม่ให้หญิงแสดงออกในเรื่องความต้องการทางเพศมากนัก แต่โดยทางทฤษฎีแล้ว มนุษย์ทั้งหญิงและชายมีความต้องการทางเพศในอัตราส่วนเท่าๆกัน ยกเว้นแต่การแสดงออกเท่านั้น สอดคล้องกับ สุชาติ โสมประยูรและวรรณ โสมประยูร (2544: 62) ที่มีความเห็นว่า วัยรุ่นมีความอยากรู้ อยากเห็น และอยากทดลอง เรื่องเพศเป็นเรื่องสำคัญมากที่วัยรุ่นมีความสนใจและต้องการทราบข้อเท็จจริงต่างๆ ร่างกายเริ่มเจริญเติบโต ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางเพศมากขึ้น จิตใจก็เริ่มสนใจเพศตรงข้ามจึงมีการกระตือรือร้น เพื่อแสดงหาข้อเท็จจริง วัยรุ่นบางคนจึงไปลองกับหญิงอาชีพพิเศษ เรื่องร้ายที่ตามมานอกจากจะเสียเวลาเสียเงินแล้ว ยังติดคามโรค และโรคเอดส์จากหญิงอาชีพพิเศษอีกด้วย

สรุปได้ว่าพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น มาจากการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว การเรียนรู้ทางสังคม เป็นวัยที่สนใจเพศตรงข้ามรุ่นเดียวกัน เรื่องเพศเป็นเรื่องสำคัญมากที่วัยรุ่นมีความสนใจและต้องการทราบข้อเท็จจริงต่างๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางเพศมากขึ้น จิตใจก็เริ่มสนใจเพศตรงข้าม จึงมีการกระตือรือร้นเพื่อแสดงหาข้อเท็จจริง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการนำหลักการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยอาศัยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยพื้นฐานสำคัญประการแรกคือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และประการที่ 2 การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์มุ่งเน้นอยู่ที่การให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม การเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีหลักสำคัญ 5 ประการคือ

1. เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน
2. ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้ที่เรียกว่า

Active Learning

3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
4. ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่าง

กว้างขวาง

5. มีการสื่อสารโดยการพูด หรือการเขียน เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้

องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1. ประสบการณ์ (Experience) ครูช่วยนำประสบการณ์เดิมของตนมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้
2. การสะท้อนความคิดและถกเถียง (Reflex and Discussion) ครูช่วยให้นักเรียนได้มี โอกาสแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง
3. เข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด (Understanding and Conceptualization) นักเรียนเกิด ความเข้าใจและนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด อาจเกิดขึ้น โดยนักเรียนเป็นฝ่ายริเริ่มแล้วครูช่วย เติมแต่งให้สมบูรณ์ หรือในทางกลับกัน ครูเป็นผู้นำทางและนักเรียนเป็นผู้ประสานต่อจนความคิด นั้นสมบูรณ์ เป็นความคิดรวบยอด
4. การทดลองหรือการประยุกต์แนวคิด (Experiment / Application) นักเรียนนำเอาการ เรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติ ของนักเรียนเอง

การสอนในลักษณะดังกล่าว นอกจากจะเป็นพื้นฐานของการสอนทักษะชีวิตในด้านพุทธิ พัสัย โดยมุ่งเน้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และความคิดวิจารณ์แล้ว ยังเป็นพื้นฐานในการสอน ทักษะชีวิตอื่น ๆ ในด้านจิตพิสัย และทักษะพิสัยอีกด้วย

การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีหลักสำคัญอีกข้อหนึ่งคือต้องการให้เกิดการเรียนรู้ สูงสุดโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดในทุก ๆ องค์ประกอบก็คือ การแบ่งปันประสบการณ์ การ ได้สะท้อนความคิดและถกเถียง การสรุปความคิดรวบยอด ตลอดจนได้ทดลองหรือประยุกต์แนวคิด และในทุกองค์ประกอบนั้นจะต้องเกิดการเรียนรู้สูงสุด

จากประเด็นการศึกษาพบว่า การที่จะให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตได้นั้นการจัดการเรียนรู้ควร เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีประสบการณ์ตรง มีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียน ได้คิด และปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สมใจ ปราบพล (2544: 13-14) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึงการที่นักเรียน แต่ละคน มีส่วนร่วมโดยการเอาใจใส่เข้าร่วมทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม อาศัย หลักการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับ

ชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการบันทึกความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และทักษะการทำงานกลุ่ม

อรรถชัย ฤกษ์ทิพย์ (2545: 41) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มหรือศึกษาด้วยตนเอง นักเรียนจะร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนฝึกปฏิบัติการวางแผนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันและทำรายงานผลการเรียนรู้

สุเมธชา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา (2549: 34-35) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริงเพราะลักษณะของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับฝึกหัดต่อการเรียนรู้ของตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ ทำกิจกรรมกลุ่ม ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำผู้ตามและที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน มากที่สุดวิธีหนึ่ง อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนความเป็นประชาธิปไตยฝึกการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ช่วยให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ต่อผู้สอน ต่อสถานศึกษาและต่อสังคม

Kolb (ออนไลน์. 1994) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนควรมีทักษะในการเรียนรู้ทั้ง 4 องค์ประกอบ แม้บางคนจะชอบ/ถนัด หรือมีบางองค์ประกอบมากกว่า เช่น เคยมีประสบการณ์จริง แต่ถ้าไม่ชอบแสดงความคิดเห็นหรือไม่นำประสบการณ์มาร่วมอภิปราย นักเรียนนั้นก็จะขาดการมีทักษะในองค์ประกอบอื่น ฉะนั้นนักเรียนจึงควรมีทิศทางการเรียนรู้ทุกด้าน และควรมีพัฒนาการการเรียนรู้ให้ครบทั้งวงจร หรือทั้ง 4 องค์ประกอบ

ที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จะทำให้นักเรียนได้ค้นพบตนเองเข้าใจความต้องการและทราบถึงระดับความสามารถของตนเอง ได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะการแสวงหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำผู้ตาม ฝึกทักษะการบันทึกความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการกับความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และทักษะการทำงานอื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนา ไปสู่การเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอน ผู้ปกครอง และสังคม ปรารถนาอย่างยิ่ง

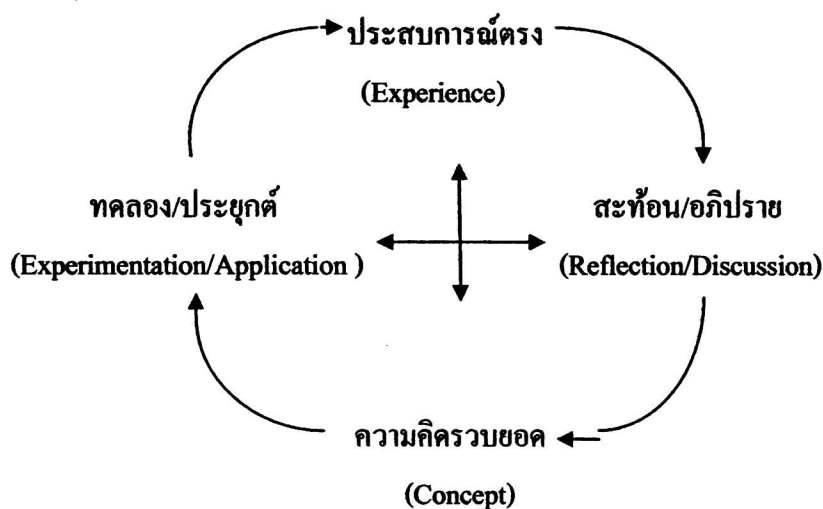
แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

หลักการของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการสร้างความรู้โดยนักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้เอง เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของนักเรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ

อย่างค่อเนื่อง นักเรียนสามารถกำหนดหลักการที่ได้จากการปฏิบัติและสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีหรือหลักการ ได้อย่างถูกต้อง เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียน และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ก่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง มีการแสดงออกทั้งการเขียนและการพูด (สุเทพ อ่วมเจริญ. ออนไลน์. 2549.) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1. **ขั้นประสบการณ์ (Experience)** ในการจัดการเรียน เนื้อหาที่ใช้ในการให้ความรู้หรือนำไปสู่การสอนทักษะต่างๆส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่นักเรียนมีประสบการณ์อยู่ก่อนแล้ว องค์ประกอบที่เป็นประสบการณ์นี้ผู้สอนจะพยายามกระตุ้นให้นักเรียนซึ่งมีประสบการณ์อยู่ก่อนแล้วดึงประสบการณ์ของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ และสามารถแบ่งปันประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างไปจากตนเองได้ขึ้นอยู่กับการใช้กระบวนการกลุ่มของผู้สอน การที่ผู้สอนพยายามให้นักเรียนดึงประสบการณ์มาใช้ในการเรียนจะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งนักเรียนและผู้สอนดังนี้

นักเรียน การที่นักเรียนได้ดึงประสบการณ์ของตนเองออกมานำเสนอร่วมกับเพื่อนๆจะทำให้ให้นักเรียนรู้สึกตัวเองได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง มีความสำคัญที่มีคนฟังเรื่องราวของตนเอง และได้รับโอกาสรับรู้เรื่องราวของคนอื่น ซึ่งจะทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ทำให้ สมพันธ์ภาพในกลุ่มนักเรียนเป็นไปด้วยดี

ผู้สอน ไม่ต้องเสียเวลาในการอธิบายหรือยกตัวอย่างนักเรียนฟัง เพียงแต่ใช้เวลาเล็กน้อย กระตุ้นให้นักเรียนได้เล่าประสบการณ์ของตนเอง ผู้สอนอาจใช้ใบชี้แจงกำหนดกิจกรรม ของนักเรียนในการนำเสนอประสบการณ์ ในกรณีที่นักเรียนไม่มีประสบการณ์ในเรื่องที่จะสอนหรือมี น้อย ผู้สอนอาจจะยกกรณีตัวอย่าง หรือสถานการณ์ก็ได้

2. ขั้นการสะท้อนและอภิปราย (Reflection and Discussion) นักเรียนจะได้แสดง ความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเองแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้กำหนด ประเด็นการวิเคราะห์ วิจารณ์ นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของคนอื่นที่ต่างไปจาก ตนเอง จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้กว้างขวางขึ้น และผลสะท้อนความคิดเห็นเป็นการอภิปราย จะทำ ให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลาย หรือมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงการทำงาน เป็นทีม บทบาทของสมาชิกที่ดีที่จะทำให้งานสำเร็จ การควบคุมตนเองและการยอมรับความคิดเห็น ของผู้อื่น องค์ประกอบจะช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ และเจตคติในเรื่องที่ อภิปราย การที่นักเรียนจะอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นได้มากน้อยแค่ไหน เป็นไปตามเนื้อหาที่ จะสอนหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับใบงานที่ผู้สอนจัดเตรียมซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นอภิปรายหรือ ตารางวิเคราะห์เพื่อให้นักเรียนทำได้สำเร็จ

3. ขั้นความคิดรวบยอด (Concept) เป็นขั้นที่นักเรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาหรือ พัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) เกิดได้หลายทางเช่น จากการบรรยายของผู้สอน การมอบหมายให้ อ่านจากเอกสาร ตำรา หรือได้จากการสะท้อนความคิดเห็นหรืออภิปรายในองค์ประกอบที่ 2 โดย ผู้สอนอาจจะสรุปความคิดรวบยอดให้จากการอภิปรายและการนำเสนอของนักเรียนแต่ละกลุ่ม นักเรียนจะเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด ซึ่งความคิดรวบยอดนี้จะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลง เจตคติ หรือความเข้าใจในเนื้อหาขั้นตอนของการฝึกทักษะต่างๆ ที่จะช่วยทำให้นักเรียนปฏิบัติได้ ง่ายขึ้น

4. ขั้นการทดลอง/การประยุกต์แนวคิด (Experimentation/Application)เป็น ขั้นที่นักเรียนได้ทดลองใช้ความคิดรวบยอดหรือผลิตขั้นความคิดรวบยอดในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการ สนทนา สร้างคำขวัญ ทำแผนภูมิ เล่นบทบาทสมมุติ ฯลฯ เป็นการแสดงถึงผลของความสำเร็จของ การเรียนรู้ในองค์ประกอบที่ 1 ถึง 3 ผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมในองค์ประกอบนี้ ในการประเมินผล การเรียนการสอนได้

การเรียนการสอนส่วนใหญ่มักจะขาดขั้นการทดลอง/ประยุกต์แนวคิดซึ่งถ้าพิจารณาให้ดี จะเห็นว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ผู้สอนจะเปิด โอกาสให้นักเรียนได้รู้จักการประยุกต์ใช้ความรู้ ไม่ใช่เรียนแค่รู้แต่ควรนำไปใช้ได้จริง

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม จำเป็นต้องจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 4 ขั้น และทั้ง 4 ขั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะขั้นการสะท้อนและอภิปราย (Reflection and discussion) และขั้นความคิดรวบยอด (Concept) ซึ่งทั้ง 2 ขั้นนี้จะช่วยให้นักเรียนได้ดึงข้อมูลเก่า หรือรับข้อมูลใหม่บางส่วนก่อนเพื่อนำไปสู่การอภิปราย และประยุกต์ใช้ สำหรับระยะเวลาของแต่ละขั้นขึ้นอยู่กับความสำคัญของขั้นนั้น ๆ เช่น ถ้าเนื้อหาที่สำคัญมากก็อาจใช้เวลามากในขั้นประสบการณ์ หรือถ้าผู้สอนมีประเด็นในการอภิปรายที่สำคัญและมาก ก็อาจจะใช้เวลาในการอภิปรายมากกว่าขั้นความคิดรวบยอด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การพัฒนาบุคคลสามารถทำได้ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Attitude) และ ทักษะพิสัย (Skill) ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ในที่นี้จะได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนเพื่อพัฒนาแต่ละด้าน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) แบบมีส่วนร่วม เป็นการเรียนรู้เพื่อ ทบทวนพัฒนา ค่อยๆ ขุดความรู้เดิม หรือการให้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่นักเรียนสามารถนำความรู้ใหม่ไป ผสมกับความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิม เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนหรือแก้ไขปัญหา ในด้านการเรียน นักเรียนจะผ่านขั้นตอนของการเรียนรู้คือ รู้ เข้าใจ และสามารถนำไปใช้ได้ การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทำให้ได้โดยเริ่มจากองค์ประกอบประสบการณ์ หรือความคิดรวบยอด การจัดการเรียนด้านพุทธิพิสัย โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 องค์ประกอบสามารถจัด กิจกรรมแต่ละองค์ประกอบดังนี้

ประสบการณ์ ผู้สอนจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นำเสนอความรู้ที่แต่ละคนมีอาจใช้การจับคู่ พูดคุยกันในระยะเวลาดั้งเดิม แล้วผู้สอนสุ่มถามแต่ละคู่ การให้นักเรียนได้นำเสนอความรู้หรือ ประสบการณ์ เกี่ยวกับเนื้อหาที่ผู้สอนจะสอน จะช่วยให้ผู้สอนได้ทราบถึงความรู้หรือประสบการณ์ เดิมของนักเรียน ซึ่งจะประกอบเป็นประโยชน์ในองค์ประกอบต่อไป

ความคิดรวบยอดจากประสบการณ์ที่นักเรียนนำเสนอ ผู้สอนสามารถ สรุปลความคิดรวบยอด และบรรยายเพิ่มเติม แต่ถ้าผู้สอนเริ่มต้นด้วยการบรรยายความคิดรวบยอด อาจบรรยายไปบางส่วน แล้วให้นักเรียนได้นำเสนอประสบการณ์ แล้วสรุปลความคิดรวบยอด ทั้งหมดทุกครั้งที่ทำให้นักเรียนนำเสนอประสบการณ์ ผู้สอนต้องสรุปและเชื่อมโยงประสบการณ์นั้น กับความคิดรวบยอด

การสะท้อน/อภิปราย จากเนื้อหาความรู้ที่นักเรียนได้รับไปแล้ว ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น และเพื่อเตรียมความรู้การ นำไปใช้ผู้สอนอาจใช้ใบงานกำหนดกลุ่มนักเรียนและกิจกรรมให้อภิปราย ในประเด็นสำคัญของ

ความรู้ เช่นอภิปรายเกี่ยวกับ “ปัญหา/อุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในการประเมิน โครงการตามรูปแบบ ที่สอน”

การทดลอง/ประยุกต์ เป็นองค์ประกอบสุดท้ายของการเรียนรู้ ที่นักเรียนจะ ได้นำ ประสบการณ์ที่ได้รับจาก องค์ประกอบข้างมาทดลองใช้ เพื่อเป็นการประเมินว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการนำความรู้ที่ได้ไปใช้หรือไม่ โดยผู้สอนจัดกิจกรรมด้วยการ แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย 5-6 คนมอบหมายให้ทำกิจกรรมตามใบชี้แจง หรือใบงาน เช่น มอบหมายให้ช่วยกันทำโครงการประเมินผล โครงการ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินที่เรียนรู้ ไป

การจัดการเรียนการสอนด้านจิตพิสัยพิสัยแบบมีส่วนร่วม การอบรมหรือการสอนด้านจิต พิสัย (Attitude) เป็นการปรับเปลี่ยนหรือเสริมสร้างให้นักเรียนมีความรัก ความคิด ความเชื่อต่อสิ่ง ใดสิ่งหนึ่ง การเรียนเพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีของนักเรียนให้มีต่อการเรียน งานที่ปฏิบัติเป็น สิ่งจำเป็น เพราะด้านนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนแล้ว แนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมที่ดีย่อมเกิดขึ้น ได้ไม่ยาก เนื่องจากเจตคติประกอบด้วย ความคิด ความเชื่อ และความรู้สึก ดังนั้นผู้สอนจึงต้องจัด กิจกรรมที่เสริมสร้างและปรับเปลี่ยนส่วนประกอบทั้ง 2 กล่าวคือ ในการจัดกิจกรรมของ องค์ประกอบประสบการณ์ จะเป็นขั้นการสร้างความรู้สึกรัก และการสะท้อน/อภิปราย จะเป็นขั้นตอน การจัดระบบความคิดความเชื่อ เกิดความคิดรวบยอดที่ปรับเปลี่ยนไป และนำไปทดลองใช้ใน องค์ประกอบสุดท้าย

การจัดการเรียนการสอนด้านทักษะพิสัยแบบมีส่วนร่วม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในการสอน หนังสือเรียนจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ (Skill) ผสมผสานกันไปและ บางครั้งอาจจะเน้นด้านใดด้านหนึ่งมากกว่าอีก 2 ด้าน ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือ วัตถุประสงค์ของวิชานั้น ๆ ส่วนใหญ่หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนมักจะสอนให้เกิดทักษะ ซึ่งเป็นการสอนที่ผู้สอนต้องทำให้นักเรียนมีความเข้าใจอย่างชัดเจนในตัวทักษะ โดยทำเป็นขั้นตอน ที่ปฏิบัติได้ง่าย และนักเรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ใกล้เคียงตัว

ทักษะเป็นความสามารถที่คนเราไม่เคยมีมาก่อน แต่ได้เรียนรู้จากการกระทำจน กระทั่ง ชำนาญ ดังนั้นการสอนทักษะมี 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นรู้ข้อเท็จจริง เป็นขั้นตอนที่มุ่งให้นักเรียนรับรู้ว่าทักษะเหล่านี้มีความสำคัญและฝึกฝนได้ อย่างไรประกอบไปด้วยองค์ประกอบการเรียนรู้ 3 องค์ประกอบคือ ความคิดรวบยอด ประสบการณ์ และการสะท้อนความคิดและอภิปราย องค์ประกอบความคิดรวบยอดเกิดขึ้นโดยการบรรยายนำ ประกอบกับการยกตัวอย่างและให้นักเรียนร่วมอภิปรายถึงความสำคัญ และวิธีการฝึกทักษะนั้น ๆ องค์ประกอบด้านประสบการณ์ ผู้สอนอาจใช้กรณีศึกษาหรือสถานการณ์จำลองให้นักเรียนคิดใช้

ทักษะดังกล่าวหรือใช้การสาธิตซึ่งอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้ การสาธิตจะช่วยให้นักเรียนเห็นจริงในลำดับขั้นอย่างชัดเจน ส่วนองค์ประกอบด้านการสะท้อนและการอภิปราย อาจสอนให้นักเรียนจัดกลุ่มย่อย หรือกลุ่มระดมสมอง เพื่อหากฎเกณฑ์ โดยกิจกรรมทั้ง 3 องค์ประกอบสามารถจัดเปลี่ยนลำดับได้ตามความเหมาะสม

การสะท้อนทักษะในขั้นรู้ชัดเห็นจริง กิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะดำเนินเป็นขั้นตอนดังนี้

การบรรยายนำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจและให้ข้อมูลหรือความรู้ที่จำเป็น ใช้เวลาไม่นานนักและใช้การมีส่วนร่วมจากนักเรียนเป็นการตั้งคำถาม หรือยกตัวอย่างที่ใกล้ตัว ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ประสบการณ์ ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมที่นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้โดยใช้สื่อดังนี้

ก. กรณีศึกษา ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษาให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษา

ข. สถานการณ์จำลอง ผู้สอนกำหนดโจทย์เป็นสถานการณ์จำลอง โดยผู้สอนและคณะอาจเป็นผู้แสดงเอง หรือให้นักเรียนมีโอกาสร่วมด้วย จุดประสงค์สำคัญอยู่ที่การอภิปราย และสอนประกอบสถานการณ์จำลอง

ค. การสาธิต โดยแสดงบทบาทสมมุติ อาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสาธิต เช่น นักเรียนเป็นคนไข้ และคนสอนเป็นพยาบาล หรืออาจให้นักเรียนแสดงเองทั้งหมด โดยมีผู้สอนซ้อมบทให้ หลังจากการแสดงบทบาทสมมุติแล้ว ผู้สอนอาจนำบทสนทนาขึ้นกระดานหรือแผ่นใส เพื่ออภิปราย และสอนประกอบบทสนทนา

การอภิปรายในกลุ่มเล็ก เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์จากสถานการณ์จำลอง หรือจากการสาธิต เพื่อให้เข้าใจถึงขั้นตอนและวิธีการในแต่ละขั้นตอน

ขั้นลงมือกระทำ เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้มาจากขั้นตอนแรก ประกอบไปด้วยการประยุกต์แนวคิด โดยให้นักเรียนฝึกให้ทักษะโดยใช้บทบาทสมมุติ (Role play) หรือการฝึกซ้อม (Rehearsal play) เป็นกิจกรรมหลักและมีการฝึกซ้ำโดยผลัดกันแสดงบทบาทจนชำนาญ การเรียนในรูปแบบนี้ผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้สถานการณ์จำลองและการสาธิต เพื่อให้นักเรียนเห็นจริงตลอดจนทักษะในการฝึกบทบาทสมมุติ และประเมินผลการฝึกกิจกรรมขั้นลงมือกระทำมี 2 ขั้นตอนคือ

การฝึกปฏิบัติ ทำได้โดยฝึกบทบาทสมมุติ และการฝึกซ้อมบท

ก. การฝึกบทบาทสมมุติ เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการฝึกทักษะโดยสมมุติตัวละครและสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้นักเรียนสมมุติตัวเองเป็นตัวละครตามโจทย์ ดังนั้นต้องกำหนดโจทย์ให้ชัดเจน คือ สถานการณ์ บทบาทของตัวละคร และ บทบาทของผู้สังเกตการณ์ การฝึกบทบาทสมมุติอาจใช้กลุ่ม 2 คน กลุ่ม 3 คน หรือกลุ่มเล็ก 5 -6 คน ยิ่งกลุ่มมีคนมากขึ้นก็จะมีการเรียนรู้กันเองมากขึ้น

ข. การฝึกซ้อมบท เป็นการให้นักเรียนฝึกเป็นตัวของตัวเองของนักเรียนเอง ในสถานการณ์ที่กำหนด การฝึกบทบาทสมมุติและการซ้อมบทมีความแตกต่างกันคือ

1) การฝึกบทบาทสมมุติจะตั้งโจทย์โดยการสมมุติ ทั้งสถานการณ์และตัวละครที่นักเรียนแสดง โจทย์มักขึ้นต้นด้วยคำว่า “สมมุติให้นักเรียนเป็นกำจร และสมศรี”

2) การฝึกซ้อมบท จะทำให้นักเรียนเล่นเป็นตัวของตัวเอง เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ที่นักเรียนพบได้เสมอ แต่มีความสำคัญ นักเรียนเคยได้ฝึกหาทางออก โดยมากจะฝึกโดยกลุ่มเล็ก

3) การฝึกโดยบทบาทสมมุติ เป็นการฝึกสถานการณ์ที่ซับซ้อนกว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นไม่บ่อย แต่มีความสำคัญ นักเรียนเคยได้ฝึกหาทางออกโดยมากเป็นกลุ่มเล็ก

การฝึกการประเมิน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนช่วยกันสะท้อนการฝึกปฏิบัติทักษะว่าเป็นไปตามขั้นตอนหรือทำได้ถูกต้องหรือไม่ ทำได้หรือทำไม่ได้เพราะเหตุใด รูปแบบการประเมินทำได้ 2 แบบดังนี้

ก. นักเรียนประเมินตนเอง ผู้สอนกำหนดในใบงานให้ชัดเจนว่าจะประเมินอย่างไร เช่น หลังการฝึกนักเรียนช่วยกันอภิปรายว่าผู้ที่แสดงเป็นสมศรี ทำได้ตามขั้นตอนหรือไม่ กำจรตอบสนองอย่างไร ขั้นตอนไหนที่ยุ่งยากในการฝึก และในชีวิตจริงนำทักษะนี้ไปใช้ได้หรือไม่เพียงใด

ข. ผู้สอนช่วยประเมิน ผู้สอนใช้วิธีสุ่มให้นักเรียนฝึกออกมาแสดง ผู้สอนช่วยวิจารณ์ประกอบการขอความคิดเห็นจากนักเรียนในห้อง หรือผู้สอนอาจใช้วิธีสัมภาษณ์ หรือให้สมาชิกในกลุ่มเล่าถึงการสังเกตขณะฝึกแล้วผู้สอนให้ข้อเสนอแนะ

การบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มี 3 วิธี (สุมณฑา พรหมบุญ, และอรพรรณ พรสีมา, ออนไลน์. 2549) ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม (Group process) เป็นการจัดสถานการณ์การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีแนวคิดการกระทำและแรงจูงใจร่วมกัน แบ่งหน้าที่ช่วยเหลือกันและกันในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การทำงานเป็นกลุ่มที่ดีจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่าผลรวมของประสิทธิภาพ (นคร พันธุ์รงค์, ออนไลน์. 2549)

หลักการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มจะให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด ให้นักเรียนเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด ฝึกให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ได้ กระบวนการกลุ่มเป็นการเรียนรู้ที่ยึดหลักการค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบและพบคำตอบด้วยตัวเอง การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถนำหลักการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2540: 40) ดังนี้

เกม เป็นกิจกรรมการเรียนป็นเล่น มีกฎกติกาไม่สลับซับซ้อน จึงช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียน ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ ฝึกความมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา

บทบาทสมมติ กลุ่มนักเรียนจะต้องแบ่งบทบาทและหน้าที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เป็นวิธีที่ช่วยให้นักเรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่ดี เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง

กรณีตัวอย่าง เป็นการเรียนจากเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง หรือเป็นสถานการณ์ที่เหมือนจริง โดยการเปิดโอกาส ให้นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ อภิปราย เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหา

การอภิปรายกลุ่ม เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่กลุ่มสนใจ ร่วมกัน การอภิปรายกลุ่มอาจมี สมาชิกประมาณ 6-12 คน โดยมีผู้ดำเนินการอภิปราย สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปราย การอภิปรายทำได้หลายลักษณะ ผู้สอนจะต้องเลือกตามความเหมาะสม

การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative learning) เป็นวิธีการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน สมาชิกแต่ละคนจะยอมรับผิดชอบ ต่อการเรียนรู้ของตนเอง พร้อม ๆ กับการดูแล เพื่อช่วยให้สมาชิกทุกคนในกลุ่ม

ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือ ความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความสำเร็จของทุกคน การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ มีหลักการบางประการที่คล้ายคลึงกับการเรียนแบบกระบวนการกลุ่ม แต่แตกต่างกันในรายละเอียด เช่น โดยหลักการนักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เหมือนกัน แต่สมาชิกกลุ่มย่อยของการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ จะต้องประกอบด้วยนักเรียนที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้นำศักยภาพของตนมาเสริมสร้างความสำเร็จของกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสนช่วยเหลือกัน สมาชิกของกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก จะต้องไว้วางใจกัน ยอมรับในบทบาทและผลงานของเพื่อน กิจกรรมขั้นเตรียมนักเรียนจะต้องฝึกฝนทักษะทางสังคมเพื่อการทำงานกลุ่ม

จากแนวคิดข้างต้น นักการศึกษาได้พัฒนาเทคนิควิธีเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การเล่าเรื่องรอบวง (Round robin) เป็นเทคนิคการเรียนที่เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เล่าประสบการณ์ ความรู้ สิ่งที่คุณกำลังศึกษา สิ่งที่คุณประทับใจให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง

มุมสนทนา (Corners) เริ่มต้นจากการให้นักเรียนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม เข้าไปนั่งตามมุมหรือจุดต่าง ๆ ของห้องเรียน และช่วยกันหาคำตอบสำหรับโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้สอนยกขึ้นมาและเปิดโอกาสให้นักเรียนอธิบายเรื่องราวที่คุณศึกษาให้เพื่อนกลุ่มอื่นฟัง

ผู้ตรวจสอบ (Pairs check) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม 4 หรือ 6 คนให้นักเรียน จับคู่กันทำงาน คนหนึ่งทำหน้าที่ เสนอแนะวิธีแก้ปัญหา อีกคนทำหน้าที่แก้โจทย์ เสร็จข้อที่ 1 แล้วให้สลับหน้าที่กัน เมื่อเสร็จครบ 2 ข้อให้นำคำตอบมาตรวจสอบกับคำตอบของผู้อื่นในกลุ่ม

ผู้คิด (Think-pair share) ผู้สอนตั้งคำถามให้นักเรียน นักเรียนแต่ละคนจะต้องคิดคำตอบของตนเองนำคำตอบมาอภิปรายกับเพื่อนที่นั่งติดกับตน นำคำตอบมาเล่าให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง

ปริศนาความคิด (Jigsaw) นักเรียนศึกษาเนื้อหาที่ผู้สอนกำหนดให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มประจำจะได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม นักเรียนที่ศึกษาเนื้อหาเดียวกันจากทุกกลุ่มมารวมกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อร่วมกันศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจแล้วหาวิธีอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มประจำของตนฟังแล้วกลับเข้ากลุ่มประจำเพื่อเล่าเรื่องที่ตนศึกษาให้เพื่อนฟัง เมื่อทุกคนเล่าเรื่องที่ตนศึกษาจบแล้วจึงให้สมาชิกคนหนึ่งสรุปเนื้อหาของสมาชิกทุกคนเข้าด้วยกัน ผู้สอนทดสอบความเข้าใจและให้รางวัล

กลุ่มร่วมมือ (Co-op) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มย่อยจะได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาหรือทำกิจกรรมที่ต่างกันทำเสร็จแล้วจึงนำผลงานมารวมกันเป็นงานกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ ควรอ่านบททวนและตรวจแก้ไขภาษานำผลงานกลุ่มเสนอต่อชั้นเรียน

การร่วมมือกันแข่งขัน (The games tournament) ผู้สอนแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มแข่งขันสมาชิกในกลุ่มทั้งสองต้องมีจำนวนเท่ากัน กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือกลุ่มผู้ตัดสิน ทุกกลุ่มต้องศึกษาเนื้อหาให้เข้าใจ สมาชิกกลุ่มแข่งขันแต่ละคนต้องเขียนคำถามมอบให้กลุ่มผู้ตัดสินโดยไม่ต้องให้คำตอบ กลุ่มแข่งขันแต่ละกลุ่มจะเตรียมข้อสอบให้เพื่อนของตน เมื่อถึงเวลาแข่งขันผู้ตัดสินอธิบายกติกาและเรียกตัวแทนของกลุ่มแข่งขันออกมาทีละคนหรือมากกว่านั้นตามความเหมาะสมเมื่อสิ้นสุดการแข่งขัน กลุ่มที่ได้คะแนนสูงกว่าเป็นผู้ชนะ

ร่วมกันคิด (Numbered heads together) เริ่มจากผู้สอนถามคำถามเปิด โอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ จากนั้นผู้สอนจึงเรียกให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือทุก ๆ กลุ่มตอบคำถามเป็นวิธีการที่ นิยมใช้ในการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ

การเรียนรู้แบบสรสร้างความรู้ (Constructivism) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องแสวงหาความรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจขึ้นด้วยตนเอง ความแข็งแกร่ง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้น เมื่อนักเรียนได้มีโอกาสรเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ ๆ แล้วนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยง ตรวจสอบกับสิ่งใหม่ ๆ แนวคิดของการเรียนรู้แบบสรสร้างความรู้ คือ การเรียนรู้เป็นกระบวนการสรสร้างความรู้ ความรู้เดิม เป็นพื้นฐานสำคัญของการสรสร้างสรสร้างความรู้ใหม่ และคุณภาพของการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับบริบทที่เกิดขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับยุทธวิธีการเรียนรู้แบบสรสร้างความรู้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ประการคือ (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์, 2540 : 48-49)

การสอนของผู้สอนคือการอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียน สรสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้น โดยตัวนักเรียนเอง

การเรียนรู้เป็นกระบวนการสรสร้างความรู้ความคิดรวบยอด ทฤษฎี และแบบจำลองขึ้นใหม่ของแต่ละบุคคล

ผู้สอนช่วยนักเรียนสรสร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ ช่วยนักเรียนสรสร้างความรู้ ความคิดรวบยอด ที่ยังไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น

ผู้สอนช่วยนักเรียนตรวจสอบความเข้าใจโดยพิจารณาว่า ความคิดรวบยอดที่เกิดขึ้นได้ประสานกันเป็นระเบียบเป็น โครงสร้างความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในบริบททางสังคมได้เพียงใด

ผู้สอนช่วยนักเรียนสร้างแผนผังความคิดโดยให้นักเรียนนำความรู้ ความคิดรวบยอดที่สร้างขึ้นมากลี่ยาร่วมกัน เป็นกลุ่ม แล้วจึงทำเป็นแผนผังความคิด

การนำแต่ละวิธีการไปใช้ในการเรียนการสอนแต่ละเรื่อง ผู้สอนจะต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพต่าง ๆ โดยต้องพยายามมุ่งเป้าหมาย "เก่ง ดี มีสุข" เป็นสำคัญ และต้องให้นักเรียนแต่ละคนได้บรรลุเป้าหมายนี้อย่างทั่วถึง กล่าวคือ แต่ละคนเก่งขึ้น ดีขึ้น และมีความสุขขึ้นกว่าเดิม การเรียนการสอนเช่นนี้จึงถือว่า บรรลุเป้าหมายของทั้งผู้สอนและนักเรียน สำหรับผู้สอนก็ควรจะเป็นการสอนที่สนุก และเป็น โอกาสสร้างสรรค์เทคนิคการสอนใหม่ ๆ ให้แก่วิชาชีพ อาชีพผู้สอนเป็นอาชีพของผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาคนจึงเป็นอาชีพที่ทำทายและมีเกียรติ อีกทั้งยังทำให้ผู้สอนได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาปัญญาของตนเองในกระบวนการของความเป็นผู้สอนอีกด้วย

ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism)

ทิตนา แคมฉี (2545: 9) กล่าวว่า ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ โดยคำนึงถึงกระบวนการคิด (cognitive process) ความรู้ความเข้าใจหรือกระบวนการรู้คิดที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องจัดกระทำกับข้อมูล ไม่ใช่เพียงรับข้อมูลเข้ามา กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในสมองและกระบวนการทางสังคม ดังนั้นการสร้างความรู้จึงเป็นกระบวนการทั้งด้านสติปัญญาและสังคมควบคู่กันไป

สุมาลี ชัยเจริญ (2545 : 25) ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองไว้อย่างน่าสนใจไว้ดังนี้ ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ กัน โดยอาศัยประสบการณ์และโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม ความสนใจ และแรงจูงใจภายในตนเองเป็นจุดเริ่มต้น โดยการไต่ตรองบนพื้นฐานแห่งประสบการณ์และโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิมภายใต้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กระตุ้นให้มีโครงสร้างใหม่ทางปัญญา

สรุปได้ว่าทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยหลักแนวคิด คือ ประสบการณ์ใหม่ / ความรู้ใหม่ + ประสบการณ์เดิม / ความรู้เดิม = องค์ความรู้ใหม่ ซึ่งทั้งนี้จากทฤษฎีการศึกษาการเรียนรู้ มีพื้นฐานอยู่บนกระบวนการการสร้าง 2 กระบวนการด้วยกัน

สิ่งแรก คือ ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นด้วยตนเอง ไม่ใช่รับแต่ข้อมูลที่หลั่งไหลเข้ามาในสมองของผู้เรียนเท่านั้น โดยความรู้จะเกิดขึ้นจากการแปลความหมายของประสบการณ์ที่ได้รับ สังเกตว่าในขณะที่เรา สนใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่อย่างตั้งใจเราจะ ไม่ลดละความพยายาม เราจะคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นจนได้

สิ่งที่สอง คือ กระบวนการการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากที่สุด หากกระบวนการนั้นมี ความหมายกับผู้เรียนคนนั้น

สรุปหลักการต่างๆของกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้ดังนี้

หลักการที่ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมคือการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนลงมือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีความหมาย ซึ่งจะรวมถึงปฏิริยาระหว่างความรู้ในตัวของผู้เรียนเอง ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอก การเรียนรู้จะได้ผลดีถ้าหากว่าผู้เรียนเข้าใจในตนเอง มองเห็นความสำคัญในสิ่งที่เรียนรู้และสามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่า (รู้ว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรบ้าง) และสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา และเมื่อพิจารณาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน โดยปกติที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนั้นสามารถจะแสดงได้ดังรูป

ความรู้

ครู —————> ผู้เรียน

http://www.kmutt.ac.th/organization/Education/Technology/tech_ed/constructionism/constructionism2.html

ภาพที่ 2 การเรียนรู้

หลักการที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยครูควรพยายามจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลาย(Many Choice) และเรียนรู้อย่างมีความสุขสามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่าได้ ส่วนครูเป็นผู้ช่วยเหลือและคอยอำนวยความสะดวก

หลักการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม หลักการนี้เน้นให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกัน(Social value) ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าคนเป็นแหล่งความรู้อีกแหล่งหนึ่งที่สำคัญ การสอนตามทฤษฎี Constructionism เป็นการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมคนออกไปเผชิญโลก ถ้าผู้เรียนเห็นว่าคนเป็นแหล่งความรู้สำคัญและสามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันได้ เมื่อเขาจบออกไปก็จะปรับตัวได้ง่ายและทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการรู้จักแสวงหาคำตอบจากแหล่งความรู้ต่างๆด้วยตนเองเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมที่ฝังแน่นเมื่อผู้เรียน "เรียนรู้ว่าจะเรียนรู้ได้อย่างไร" (Learn how to Learn)

บทบาทและคุณสมบัติที่ครูควรมีใน การสอนแบบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ในการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเองน่าจะมีบทบาทสำคัญมากในการที่จะควบคุมกระบวนการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งครูที่ศึกษาทฤษฎีนี้ควรมีความเข้าใจในบทบาท คุณสมบัติที่ครูควรจะมี รวมทั้งทัศนคติที่ครูควรเปลี่ยนและสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง

บทบาทของครู

ในการดำเนินกิจกรรมการสอน ครูควรรู้จักบทบาทของตนเองอย่างแจ่มแจ้ง ครูน่าจะเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การสอนสำเร็จผล ดังนั้นจึงควรรู้จักบทบาทของตน ดังนี้ คือ

1. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม โดยควบคุมกระบวนการการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้และคอยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนดำเนินงานไปได้อย่างราบรื่น
2. แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนตามโอกาสที่เหมาะสม(ต้องคอยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา)
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามแนวทางของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism) โดยเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้จุดประกายความคิดและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยทั่วถึงกัน ตลอดจนรับฟังและสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้เรียนที่จะเรียนรู้เพื่อประจักษ์แก่ใจด้วยตนเอง

4. ช่วยเชื่อมโยงความคิดเห็นของผู้เรียนและสรุปผลการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมและนำทางให้ผู้เรียนได้รู้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

คุณสมบัติที่ครูควรมีในการสอนแบบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1. มีความเข้าใจทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism) และพร้อมที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามแนวทางของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
2. มีความรู้ในเนื้อหาที่สอนอย่างดี
3. มีความเข้าใจมนุษย์ มีจิตละเอียดพอที่จะสามารถตรวจสอบความคิดของผู้เรียนและดึงความคิดของผู้เรียนให้แสดงออกมามากที่สุด
4. มีการพัฒนาตนเอง ทางร่างกาย สติปัญญาและจิตใจอยู่เสมอ ครูควรรู้จักตนเองและพัฒนาความรู้ บุคลิกภาพ ของตนให้ดีขึ้น มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ไม่ถือว่าความคิดตนถูกต้องเสมอ เข้าใจและยอมรับว่าบุคคลมีความแตกต่างกัน ไม่ด่วนตัดสินผู้เรียนอย่างผิวเผิน
5. ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของครูจะทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเกิดความเป็นกันเองและมีความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน
6. ครูควรมีทักษะในการสื่อความหมายกับผู้เรียน ในการสอนนั้นครูมักจะมีการสื่อ

ความหมายกับผู้เรียนเสมอ จึงควรสื่อความหมายให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ รู้จักใช้วาทศิลป์ให้เหมาะกับกาลเทศะ และเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน(การสื่อความหมายให้กับผู้เรียนแต่ละคนจะไม่เหมือนกันเพราะผู้เรียนมีการรับรู้และเรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน)

7. มีทักษะในการใช้วิจารณ์ญาณตัดสินใจและแก้ไขปัญห ทักษะด้านนี้ทำให้ครูดำเนินงานได้สะดวกราบรื่น เนื่องจากการสอนแบบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism) นั้นผู้สอนจะต้องคอยสังเกตบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และจะต้องคอยแก้ไขปัญหในแต่ละช่วงให้เหมาะสม ดังนั้นผู้สอนจึงต้องมีทักษะในการใช้วิจารณ์ญาณตัดสินใจและแก้ไขปัญหที่ดี

8. มีทักษะในการช่วยเหลือผู้เรียน บ่อยครั้ง ครูต้องคอยช่วยแก้ปัญหให้ผู้เรียน ครูจึงควรมีความเป็นมิตรเป็นกันเองกับนักเรียนเสมอ หากครูไม่มีทักษะทางด้านนี้แล้ว การช่วยเหลืออาจไม่บรรลุผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นคุณสมบัติที่ครูควรมีเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงมนุษยสัมพันธ์ในการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตประจำวันให้ดีขึ้น นอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญมากก็คือครูควรมีพื้นฐานของความรักในวิชาชีพครู พยายามเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนให้มากขึ้น โดยยึดหลักที่ว่าคนเรามีความแตกต่างกัน(ไม่นำคนหนึ่งมาเปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่ง) ครูควรรู้จักเคารพความคิดของตนเองและผู้อื่น(โดยเฉพาะผู้เรียน) และควรรักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจของครูเองให้สมบูรณ์และแจ่มใสอยู่เสมอ

ทัศนคติที่ครูควรเปลี่ยนและสิ่งที่ต้องคำนึงถึง

ในการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism) ครูควรเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้เหมาะสม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ทัศนคติที่ครูควรเปลี่ยนแปลงไปและสิ่งที่ครูควรคำนึงถึงมีดังนี้

1. ครูต้องไม่ถือว่า ครูเป็นผู้รู้แต่ผู้เดียว ผู้เรียนต้องเชื่อตามที่ครูบอกโดยไม่มีเงื่อนไข แต่ครูต้องตระหนักว่าตนเองมีความรู้ที่จะช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่จะช่วยได้ ดังนั้นครูจึงไม่อับอายผู้เรียนที่จะพูดว่า “ครูก็ยังไม่ทราบ พวกเรามาช่วยกันหาคำตอบดูซิ” ฯลฯ

2. ครูต้องพยายามช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องอดทนและปล่อยให้ให้นักเรียนประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง อย่าด่วนไปชิงบอกคำตอบเสียก่อน ควรช่วยเหลือแนะนำผู้เรียนที่เรียนช้าและเรียนเร็วให้สามารถเรียนไปตามความสามารถของตนเองด้วยตนเองให้มากที่สุด

3. ไม่ควรถือว่า “ผู้เรียนที่ดีต้องเงียบ” แต่ครูควรเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุยกันในเรื่องหา หรือได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือความรู้กันได้

4. ครูต้องไม่ถือว่าการที่ผู้เรียนเดินไปเดินมาเพื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นเป็นการแสดงถึงความไม่มีระเบียบวินัย แต่ต้องคิดว่าการเดินไปเดินมาเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และช่วยทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน

5. ครูต้องลดบทบาทตัวเองลง (ทำตัวให้เล็กที่สุด) พูดยในสิ่งที่จำเป็น เลือกสรรคำพูดให้แน่ใจว่าผู้เรียนมีความต้องการฟังในสิ่งที่ครูพูด ก่อนที่จะพูดครูจึงควรเร้าความสนใจของผู้เรียนเสียก่อน

6. ขณะที่ผู้เรียนประกอบกิจกรรมครูต้องอยู่ดูแลเอาใจใส่พัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน ต้องไม่คิดว่า เมื่อผู้เรียนสามารถเรียนได้เองแล้วครูก็เอาเวลาทำอย่างอื่นได้

7. ครูควรมีใจกว้างและชมเชยนักเรียนที่ทำได้หรือประสบความสำเร็จแม้เพียงเล็กน้อย ไม่ตำหนิหรือลงโทษเมื่อผู้เรียนทำผิดพลาด หรือทำไม่ถูกต้อง

8. ครูไม่ควรจะเอาตนเองไปยึดติดกับหลักสูตรมากเกินไป ไม่ควรจะยึดเนื้อหาที่หาที่ไม่จำเป็นให้กับผู้เรียน ควรคิดว่าการให้เนื้อหาที่จำเป็นแม่น้อยอย่างก็ยิ่งดีกว่าสอนหลายๆอย่าง แต่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น้อยมาก(รู้แบบงูๆปลาๆ) หรือนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ไม่ได้

9. การจัดตารางสอนควรจัดให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับเวลาที่ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ครูต้องพยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมภายในเวลาที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยไป

บทบาทของผู้เรียน

ในการเรียนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism) ผู้เรียนจะมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติและสร้างความรู้ไปพร้อมๆกันด้วยตัวของเขาเอง(ทำไปและเรียนรู้ไปพร้อมๆกัน) บทบาทที่คาดหวังจากผู้เรียน คือ

1. มีความยินดีร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสมัครใจ
2. เรียนรู้ได้เอง รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆที่มีอยู่ด้วยตนเอง
3. คัดสินปัญหาต่างๆอย่างมีเหตุผล
4. มีความรู้สึกและความคิดเป็นของตนเอง
5. วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้
6. ให้ความช่วยเหลือกันและกัน รู้จักรับผิดชอบงานที่ตนเองทำอยู่และที่ได้รับมอบหมาย
7. นำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้นั้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า หลักการเรียนการสอนตามทฤษฎี Constructionism เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการลงมือปฏิบัติหรือสร้างงานที่ตนเองสนใจ ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้สัมผัสและแลกเปลี่ยนความรู้

กับสมาชิกในกลุ่ม ผู้เรียนจะสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเองจากการปฏิบัติงานที่มีความหมายต่อตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษา มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

นรลักษณ์ เอื้อกิจ (2541: ข) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ความตระหนักในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการปฏิเสธ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รัตนา เจริญสาธิต (2546: 140-141) ได้ศึกษาผลของการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 95 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 48 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 47 คน ซึ่งนักเรียนในกลุ่มทดลอง จะได้รับการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้รับการสอนเพศศึกษาตามปกติ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้กลวิธีการระดมสมอง อภิปรายกลุ่ม การแสดงออก บทบาทสมมุติ ร่วมกับการใช้สื่อต่างๆ เช่น เทปเสียง วีดีโอ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยกระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในบทเรียน อีกทั้งนักเรียนยังแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ความคิดเห็น ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันภายในกลุ่ม และยังได้วิเคราะห์แสดงความคิดเห็น จนก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่ ความรู้ในเรื่องเพศศึกษา ทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาในด้านความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธ

สุทธิสารณ์ วัฒนมะโน (2540: ข) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้โปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี ปี พ.ศ. 2540 โดยทำการศึกษาแบบกึ่งทดลองตามแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลกร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีประสบการณ์จริง โดยเน้นศึกษาความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับเอดส์ ความรับผิดชอบในการป้องกันเอดส์ ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันเอดส์ ทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกัน

เอดส์และมีพฤติกรรมป้องกันเอดส์ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับเอดส์ ความรับผิดชอบในการป้องกันเอดส์ ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันเอดส์ ทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์และมีพฤติกรรมการป้องกันเอดส์ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองและคิดว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังพบว่าความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับเอดส์ ความรับผิดชอบในการป้องกันเอดส์ ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันเอดส์และทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันเอดส์

วิภาพรรณ ผลผลา (2541: ข) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 โดยประยุกต์แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข โปรแกรมนี้ได้ผสมผสานวิธีการทางสุศึกษา ประกอบด้วยโปรแกรมการเสริมสร้างด้านเจตคติและทักษะการปฏิเสธ ใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรม 4 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีเจตคติและทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์สูงกว่าก่อนการทดลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อำนาจ กิ่งเทเวศน์ (2543: ข) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพาณิชยกรรมอินทราชัย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์สูงขึ้น หลังจากใช้กิจกรรมกลุ่มมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนในกลุ่มการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มทดลองนี้ใช้กิจกรรมกลุ่มมีทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์แตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่ใช้การให้ข้อสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภรัตน์ ศรีชาติ (2547: ข) ได้ศึกษาพัฒนาชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องเพศศึกษา วิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 44 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ผลการศึกษาพบว่า ชุดการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนดังกล่าวอยู่ในระดับดีมาก และมีความรู้เพิ่มขึ้นจากการเรียนด้วยชุดการสอนร้อยละ 81 อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อการสอนเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและนักเรียนในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาและรูปแบบการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน โดยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนธีรภานุบ้านโง้งขึ้น เพื่อศึกษาการดำเนินงานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีในเรื่องเพศมากยิ่งขึ้น ลดพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศและมีทักษะในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรดีขึ้น.

กรอบแนวคิดในการศึกษา

